

ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА

***Симфонія слів
та кольорів
М. Коцюбинського
(до 150-ти річчя від дня народження)***

Методико-бібліографічний матеріал

**м. Ужгород
2014 р.**

91.9:83
С72

Симфонія слів та кольорів М. Коцюбинського : до 150-ти річчя від дня народження : методико-бібліографічний матеріал / уклад. Л. С. Горай, І. М. Палаташ. – Ужгород, 2014. – 29 с.

На сторінках методико-бібліографічного видання зібрано матеріал на допомогу організації заходів з відзначення 150-ти річчя від дня народження М. М. Коцюбинського. Інформація стане в нагоді бібліотекарям, вчителям та широкому загалу громадськості, всім хто шанує творчість видатного майстра української класики.

Укладачі: Горай Л.С., Палаташ І.М.
Відповідальна за випуск: Чіка В. Д.

Глибоким зором і пером тонким
Він слугував народові своєму,
Болючи душею разом з ним.
М. Рильський

Спадщина Михайла Коцюбинського – наш національний скарб

У ряду велетів духу, що винесли сонячне українське слово на світові вершини, Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки стоїть й ім'я Михайла Коцюбинського. Воно яскравою зорею сяє в художній культурі українського народу, відоме прогресивній громадськості всього світу.

З благословення Панаса Мирного увійшов Коцюбинський у літературу, а невдовзі Іван Франко уже вважав його найкращим новелістом „останнього десятиліття XIX віку”.

Його творчість, що звернена в майбутнє, пробуджує в людях дорогоцінні почуття патріотизму і добра. Казку „Хо” читають дітям, школярі вивчають твори „Тіні забутих предків”, „Fata morgana”, а нові покоління знаходять у творіннях майстра те, чого сьогоднішні ще не бачать, адже така вже вічно жива сила справжньої класики.

Творчу спадщину великого сонцепоклонника, неоромантика української літератури, справедливо називають синтезом усього найкращого, що створено українськими письменниками того часу. Золотий сплав змісту і форми, поєднання високої майстерності з високою ідейністю, реалістичні, гідні подиву за тонкістю й красою соціально-психологічні повісті й новели Коцюбинського – найвище досягнення української прози.

У творах Коцюбинського на повну силу розкрились багатющі можливості української мови – її велика потенціальна сила і невичерпна ємність, невивучена живучість, гнучкість, барвистість і музикальність. Погляди Коцюбинського на рідну мову, його висловлювання про неї не втратили актуальності і сьогодні.

Феномен Коцюбинського – його освіченість. Коцюбинський знав дев'ять європейських мов, а через це – всю відому на той час літературу. Знався на музичному і театральному мистецтві, студіював психологію, етнографію та етнологію, цікавився політекономією, історією, медициною, журналістикою. В його домашній бібліотеці – підручники, словники, періодичні видання. Всі надбані знання переливались у літературні творіння. Сонце, людина, природа – три кити творчості Михайла Коцюбинського наснаженої сонячним оптимізмом, вірою у високе призначення людини на Землі.

М. М. Коцюбинський написав небагато творів, але скільки в цьому „небагато” вартісного, геніального. Жодний створений ним рядок „не пішов до коша” – він справжній гігант у нашій письменстві, явище видатне і неповторне. Можна сміливо сказати, що серед українських прозаїків немає рівних Коцюбинському, його майстерність – взірць краси і сили нашого художнього слова.

Всі визначні майстри української літератури XX століття більшою чи меншою мірою вважають себе учнями Коцюбинського. Його благодотворний

вплив помітний на творчості Андрія Головка, Юрія Яновського, Петра Панча, Івана Ле, Михайла Стельмаха, Олесь Гончара та інших письменників.

Творчість М. Коцюбинського, його славне ім'я оточені в нашій країні всенародною любов'ю і шаную. У Вінниці, де народився письменник, і в Чернігові, де він провів значну частину свого життя, написав свої кращі твори, відкрито літературно-меморіальні музеї.

Рідна садиба Коцюбинського у Вінниці

Михайло Коцюбинський постав у бронзі і граніті величних монументів, споруджених у Чернігові (1955 р.) і Вінниці (1989 р.), його ім'я присвоєно вулицям, школам, кінотеатрам, бібліотекам.

За мотивами творів Коцюбинського Київська кіностудія ім. Довженка зняла фільми: „Кривавий світанок” (за „Fata morgana”, 1956 р.), „Дорогою ціною” (1957 р.), „Тіні забутих предків” (1964 р.), „Подарунок на іменини” (1991 р.), а також художній біографічний фільм „Сім'я Коцюбинських” (в головній ролі Олександр Гай, 1970 р.); Одеська кіностудія – „Навздогін за долею” (1927 р.), за оповіданням „Дорогою ціною”), „Фата моргана” (1931 р.), „Коні не винні”, „Пе-коптьор” (обидва – 1956 р.).

У 2014 році громадськість відзначає 50 років художнього фільму „Тіні забутих предків” легендарного кінорежисера і сценариста Сергія Параджанова. Навіть важко сьогодні уявити, у скількох людей у всьому світі ця назва асоціюється не просто з українським кіно, а й з українською культурою та Україною взагалі. Відрадно, що у створенні цього кіношедевра внесли вагомий внесок і закарпатці. Разом із Сергієм Параджановим сценарій до фільму писав наш відомий закарпатський майстер слова – Іван Чендей. Параджанов жив у родині Чендеїв в Ужгороді майже місяць. Також, консультантом цього фільму був і Федір Манайло – художник-літописець карпатської Верховини.

Як згадує Дмитро Кешеля, закарпатський письменник: „З Параджановим такий сценарій могла написати людина яка народилася в горах, виросла серед вівчарів, знала місцеві звичаї, традиції, говір і колорит. Щасливий збіг обставин що доля звела Параджанова, Манайла, Чендея і Миколайчука”.

Повісті М. М. Коцюбинського інсценізовано в багатьох українських театрах. В. Кирейко створив балет „Тіні забутих предків” (1960 р.). У Вінниці 1981 р. засновано обласну літературну премію імені М. Коцюбинського, якій 1992 р. надано статус Всеукраїнської, як відзнаку українським літераторам за високохудожні доробки, що звеличують гуманістичні ідеали.

Твори Коцюбинського видруковані мільйонними тиражами, мовами багатьох країн, вони взяті на духовне озброєння нашого народу в його боротьбі за високі загальнолюдські ідеали. У своїх віршах Павло Тичина, Максим Рильський, Володимир Сосюра, Андрій Малишко змальовували видатну постать Коцюбинського. Леонід Смілянський написав повість „Михайло Коцюбинський”.

„Після Шевченка, поруч з Іваном Франком, Лесею Українкою, Стефаником щодо краси й глибини своїх творів – іншого письменника такого ми не знайдемо. ... великі світочі людства давно вже розступилися, щоб дати місце і йому в шерензі борців, мислителів і шукачів правди” (П. Тичина).

„Ми, нащадки великого письменника, з сердечністю могли сказати: усе, усе, дорогий Михайле Михайловичу, що написано кров'ю Вашого серця, залишилося в пам'яті всього народу, а слово і краса ім'ям народу увійшла в безсмертя” (М.Стельмах).

„Пройшли десятиріччя, минуть, напевне, віки, а творчість Коцюбинського, як світла зоря, сяятиме над нами вічно, облагороджуючи душу... Вічна слава його життю, Вічна слава його таланту” (Андрій Малишко).

З нагоди відзначення 150-річчя з дня народження Михайла Коцюбинського пропонуємо організувати постійно діючі виставки творів письменника, виготовити буклети, листівки, провести різноманітні бібліотечні заходи:

– **книжково-ілюстративні, фотодокументальні виставки** : „Художній мовосвіт Михайла Коцюбинського”, „Чари художнього слова Михайла Коцюбинського”, „Золотий посів на вселюдському полі”, „Він слугував народові своєму”;

– **виставки-знайомства, -вікторини, -кросворди**: „Книга життя Михайла Коцюбинського”, „Зачарований красою”, „М. М. Коцюбинський – поет в прозі”, „М. Коцюбинський – видатний письменник, громадський діяч”;

– **літературні години, літературознавчі екскурси, творчі конкурси, бліц-вікторини**: „Співець любові та свободи”, „Великий майстер рідного слова”, „Михайло Коцюбинський: погляд з ХХІ століття”, „Апологет краси – Михайло Коцюбинський”, „Михайло Коцюбинський: Європейський українець”, „Аристократ духу”, „Великий Сонцелюб”, „Поет душі”;

– **літературно-мистецькі вечори, читацькі конференції**: „Лицарі українського романтизму – М. Коцюбинський та С. Параджанов”, „Великий сонцепоклонник”, „Тіні забутих предків” – казка гуцульських гір”, „М. Коцюбинський – співець гуманізму і краси”, „Краса і сила художнього слова М. М. Коцюбинського”;

– **засідання клубів за інтересами, круглих столів**: „Кіновідкриття творчості Михайла Коцюбинського”, „Кінематографічний” письменник Михайло Коцюбинський”, „Слідами тіней „незабутніх предків”, „Світ очима „забутих предків”;

– **демонстрації та обговорення фільмів за творами М. Коцюбинського** „Дорогою ціною”, „Тіні забутих предків”, „Фата Моргана”;

– **театралізовані літературні читання** за творами М. Коцюбинського;

– **огляди літератури**.

Матеріали для підготовки заходів у бібліотеках надаємо у додатках.

„Літературі я відданий цілою душею”**Літературознавчо-біографічний екскурс**

„На багатім природою, теплім, прекраснім Поділлі”, в місті Вінниці, 17 вересня 1864 року народився Михайло Михайлович Коцюбинський. Батько письменника, дрібний урядовець, не бажаючи терпіти утиски й несправедливості з боку царських чиновників, змушений був часто переїжджати з місця на місце, шукаючи роботу. Разом з ним переїжджала й родина. „Дитячий вік мій (до 7 літ), – згадував Коцюбинський – пройшов у м. Вінниці, а відтак довелося жити то на селі, то знов у місті...”

Тут народилася й розвинулася його велика любов до природи й людей, тут виникло його захоплення культурними традиціями й історичними подіями рідного краю. Прекрасне Поділля було першою життєвою школою Коцюбинського. Ще підлітком майбутній письменник ходив на ярмарок слухати лірників, яких було на Поділлі чимало. Зачарований красою народних пісень, Михайлик з дев'яти років сам починає творити пісні на взірць народних.

Неабияку роль у розвитку таланту Коцюбинського відіграла його мати, Ликера Максимівна, яка була людиною „з складною, тонкою і глибокою душевною організацією”. Як згадує сам письменник, „мати любила мистецтво, зокрема літературу”, і цю любов передала й своєму синові. В особі матері він знайшов ніжного друга й доброго літературного радника.

Початкову освіту Коцюбинський одержав у містечку Бар. Потім навчався в Шаргородському духовному училищі (1876–1880 рр.). Широкі знання з літератури, філософії, природничих наук Коцюбинський здобув самотужки, наполегливою самоосвітою. Серед авторів, твори яких юнак „ковтав десятками”, як сам він пише в автобіографічному листі, найбільше враження справили на нього Марко Вовчок і Тарас Шевченко. Вже тоді Коцюбинський почав складати вірші й писати повісті.

Під впливом життя і прочитаних легальних і нелегальних книжок починають формуватися його погляди, виникає захоплення ідеями демократії. Цьому сприяло і кількомісячне перебування Коцюбинського на початку 80-х років у Кам'янці-Подільському, його знайомство з народовольцями. В 1882 році у Вінниці Коцюбинський згуртовує навколо себе передову молодь. Він організовує гурток, учасники якого вели запальні розмови про долю народу.

Початок літературної діяльності Коцюбинського припадає на 80-ті роки. У цей час з-під його пера виходять оповідання „Андрій Соловійко, або Вченіє світ, а невченіє тьма”, „21 грудня, на введеніє”, „Дядько та тітка” й інші.

Від першої проби пера і майже до кінця свого життя Коцюбинський не міг повністю віддатися творчій праці, хоч літературі був „відданий цілою душею”. Вже будучи відомим письменником, він з болем у серці зізнався: „Та найбільша драма мого життя – це неможливість присвятити себе цілком літературі, бо вона... не тільки не забезпечує матеріально, а потребує ще видатків”. Молодого

митця вабила праця вчителя, яка давала можливість спілкуватися з людьми, поширювати передові ідеї серед народу.

Світлими сторінками життя Коцюбинського була його дружба з І. Франком, з яким він познайомився 1890 року у Львові, особисті контакти в Житомирі з російським прогресивним письменником Г. Мачтетом – автором пісні „Замучен тяжелой неволей” – та багатьма іншими російськими і українськими письменниками.

У 1898 році Коцюбинський оселяється на постійне проживання в Чернігові, звідки була його дружина, Віра Устимівна Дейша. Це була освічена, передова людина, щирий друг і порадник письменника, в його творчих і громадських справах.

У 1899 році виходить у Львові перша збірка оповідань М. Коцюбинського „У путях шайтана”, а в 1900 році друга – „По-людському”. На початку ХХ століття Коцюбинський починає працювати над своїм найкращим твором – „Fata morgana”, першу частину якого завершує в 1903 році. Цього ж року він створює ліричний цикл у прозі „З глибини”, в якому закликає письменників своїм словом сприяти визволенню України з колоніального ярма, „щоб ніхто не спав, щоб усі прокинулись”.

Автор „Fata morgana” був одним з організаторів та ідейних наставників прогресивних сил української літератури. У 1903 році він бере участь у відкритті пам'ятника І. Котляревському в Полтаві, яке перетворилося на демонстрацію проти заборони царським урядом української мови. Коцюбинський високо цинив автора „Енеїди” і „Наталки Полтавки” за реалізм і народність його творів, широке використання фольклору.

На початку ХХ століття Коцюбинський листується з багатьма російськими і українськими письменниками – Іваном Франком, Панасом Мирним, Іваном Нечуєм-Левицьким, Василем Стефаником, Лесем Мартовичем, Ольгою Кобилянською, Володимиром Короленком. У 1903 році Михайло Михайлович посилає перший том своїх творів А. Чехову, М. Горькому, В. Короленкові.

Коцюбинський бере активну участь у революції 1905–1907 років як громадський діяч і письменник. В епоху реакції, після поразки революції, Коцюбинський продовжує роботу над другою частиною повісті „Fata morgana, створює новели „Intermezzo”, „В дорозі”, „Persona grata”, „Коні не винні”.

Щоб поправити підірване важкими умовами праці здоров'я, на початку 1909 р. Коцюбинський їде на лікування до Італії де за рекомендацією В. Короленка особисто знайомиться з М. Горьким. Обоє письменників з першої ж зустрічі зв'язало почуття взаємної поваги й щирої дружби. Пізніше про цей перший приїзд Коцюбинського на о. Капрі Горький згадував: „Він був одним із тих незвичайних людей, що при першій же зустрічі з ними виникає благосне почуття задоволення: саме цю людину ти давно ждав, саме для неї у тебе є якісь особливі думки!”

І справді, Коцюбинський був щирий і простий у взаєминах з людьми, мав лагідний характер, привабливу зовнішність, був людиною, високої культури і

незвичайної доброти. На Капрі письменник написав новели „Лист”, „Подарунок на іменини”, „Коні не винні”.

Михайло Коцюбинський мав багато творчих задумів, наполегливо працював, незважаючи на тяжку хворобу серця. У цьому виявлялося почуття його великої відповідальності за долю української літератури. Письменник піклувався про виховання молодих літераторів. У себе на квартирі він проводив літературні суботи, на яких збиралася талановита молодь. Ці суботи відвідували Павло Тичина, Василь Блакитний (Елланський), які з любов'ю називали Михайла Михайловича своїм літературним учителем. В останні роки свого життя Коцюбинський мріяв написати твори про навіки овіяного славою народного месника Устима Кармелюка, легендарного ватажка опришків Олексу Довбуша.

В 1911–1912 роках письменник кілька разів побував у гуцульському Криварівні, де зустрічався з Іваном Франком, Лесею Українкою, етнографом і фольклористом Володимиром Гнатюком, захопився побутом гуцулів, їх фольклором, чарівною природою Карпат. Все це зумовило появу чудової романтичної повісті „Тіні забутих предків”.

У 1912 році хвороба Коцюбинського різко загострилася. 25 квітня 1913 року обірвалося його життя.

Доповнить і розширить уяву про останні роки життя і творчості великого Сонцепоклонника (1908–1913 рр.) реалістичний твір Л. Смілянського написаний на основі дійсних фактів – повість „Михайло Коцюбинський”. Це – переконлива художня розповідь про боротьбу Коцюбинського за соціальну актуальність і майстерність української літератури, про його глибоку повагу до Панаса Мирного, Івана Франка, Лесі Українки, Василя Стефаника, Ольги Кобилянської, етнографа і фольклориста Володимира Гнатюка, мужнього охоронця прав знедолених Володимира Короленка та інших прогресивних діячів української і російської культури.

У повісті „Михайло Коцюбинський” відтворено психологію і побут гуцулів, неповторну красу Карпат, атмосферу, в якій народжувався задум, творилися „Тіні забутих предків”. Смілянський зумів глибоко проникнути в духовний світ письменника-гуманіста, серце якого було відкрите для людського горя, як квітка для роси.

Глибокою любов'ю до Коцюбинського і його творчості пройняті слова великого майстра української прози Панаса Мирного. У статті „Над розкритою домовиною славетного сина України М. М. Коцюбинського” він писав: „Ще один гіркий посміх лихої долі! Ще безмірно важка втрата на нашій широкій Україні! Помер Михайло Коцюбинський. Поліг великий майстер рідного слова, що в огненному горні свого творчого духу переливав його в самоцвітні кристали і, як великий будівничий, виводив їх, свої мистецькі твори, повні великого художнього смаку, глибокої задуми і безмірно широкої любові до людей, їх – добрих і лихих – вчинків!”

Горький прислав з о. Капрі зворушливу телеграму: „Велику людину втратила Україна, – довго й хороше буде вона пам'ятати її добру роботу”.

„Безсмертні твори Михайла Коцюбинського”

Огляд літератури

Творчість Михайла Коцюбинського – новий вищий етап у розвитку української літератури не тільки за своїм змістом, а й художніми прийомами відображення дійсності.

Кожен справді талановитий художник слова по-своєму відкриває явища дійсності, створює людські характери, а відтак збагачує нас новими думками, почуттями, образами.

Коцюбинський почав пробувати свої сили в літературі рано, брався за поезію, переклади, нариси. Головним полем його письменницької діяльності стає художня проза. Одними з перших були оповідання: „21-го грудня, на введеніє” (1885 р.), „Дядько та тітка” (1885 р.); оповідання „Андрій Соловійко, або Вченіє світ, а невченіє тьма” (1884 р.) – свідчить про свідоме прагнення письменника йти шляхом реалізму й народності.

У середині 90-х років Коцюбинський утверджується на позиціях демократизму, набуває нових ознак і його творчий метод – критичний реалізм. Він, кажучи словами Михайла Стельмаха: „виламується з творчої манери письменників-побутописів і у своїх творах порушує важливі суспільні теми й розробляє їх по-новому”.

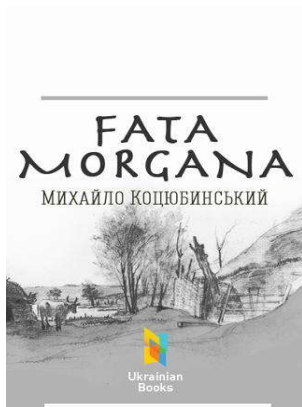
Про становлення Коцюбинського як самобутнього майстра художнього слова свідчить оповідання „Ціпов'яз” (1893 р.), в якому відображено зростання сільської буржуазії і обездолення бідноти. Соціальна нерівність ділить людей на два непримиренні табори. Рідні брати Семен і Роман Ворони – головні дійові особи твору, одного роду, та не одного соціального стану.

Нове в художній манері Коцюбинського виявляється у глибокому проникненні в духовний світ героїв, у розкритті їхньої психології. По-новому малює Коцюбинський і картини природи. Вони співзвучні з переживаннями героїв. На початку і в кінці твору сумному настрою Семена відповідає пооране чорне поле.

Помітним явищем на шляху ідейно-творчого зростання Коцюбинського стало й оповідання „Для загального добра” (1895 р.) – твір новаторський за ідейним спрямуванням, принципами змалювання героїв, тематикою. „Оповідання се, – писав І. Франко, – веде нас на ґрунт новий і досі неторканий нашою белетристикою, малює життя селян, молдаван бессарабських...”

У передгрозіві дні революції 1905 року Коцюбинський створює оповідання „Дорогою ціною” (1901 р.). Герої твору Остап і Соломія, які готові дорогою ціною, навіть своїм життям заплатити за волю, є живим втіленням волелюбного характеру українського народу, його мужності і віри в світле майбутнє. Письменниця Наталія Кобринська в листі до Коцюбинського писала, що „...його Соломія – то джерело під час спеки, то завдаток типу жінок, що вміють боронити себе”.

Так підіймався Коцюбинський до вершин художньої творчості, до свого орлиного злету – повісті „Fata morgana”.

FATA MORGANA

„Fata morgana” (1904-1910 pp.) – один з найвидатніших творів української літератури початку ХХ ст. У цій повісті Коцюбинський відтворив життя і боротьбу українського селянства напередодні і під час революції 1905 року за соціальні права, за землю й волю, за ліквідацію соціальної нерівності в суспільстві.

Письменник працював над повістю довго і наполегливо. Перша частина твору завершена в 1903 році, друга – в 1910 р.. Коцюбинський мав намір написати й третю частину, але хвороба і передчасна смерть обірвали здійснення його грандіозного плану.

Коцюбинський склав кілька планів твору, написав схему сюжету та конспект першої і другої частин, дав стислу характеристику дійових осіб, зробив замітки для деталізації окремих сцен. Їздив на Волинь, у Конотоп на суд куркулів, які восени 1905 року у селі Вихвостові вбили 15 селян – активних учасників збройного повстання.

Зустрічався з родичами розстріляних, розмовляв з багатьма людьми, свідками трагічних подій 1905 року. Все це допомогло майстрові слова показати в повісті героїв тієї боротьби. Автор „Fata morgana” був кровно зв'язаний з народом, тяжко переживав поразку революції 1905 року,

„Образи, створені Коцюбинським, – підкреслює П. Тичина – таку велику життєстверджуючу силу мають, що вони завжди, як тільки ми доторкаємось до них, новим якимсь невиданим іще вогнем спалахують”. У творі діє понад двадцять персонажів. Не всі вони відіграють головну роль, але всі вкарбовуються у нашу пам'ять назавжди.

Своєю творчістю Коцюбинський сприяв дальшому розвитку синтаксису української літературної мови. У повісті „Fata morgana” письменник користується різними типами речень, різними стилістичними засобами. Коцюбинський майстерно володіє художніми засобами розкриття психології героїв: внутрішніми монологами, діалогами і полілогами. Вміє розкрити внутрішній стан героя через зовнішню деталь.

„Не дивлячись на те, – підкреслює П. Тичина – що „Fata morgana” закінчується картиною поразки селянського повстання, вся річ од початку й до кінця великої віри сповнена, – віри в остаточну над ворогами перемогу”.

НОВЕЛИ 1906–1912 РОКІВ

Революція 1905 року вплинула на ідейно-творчий розвиток Коцюбинського. Вона загартувала його волю до боротьби, породила багато літературних задумів. Свідченням цього є новели письменника 1906–1912 років, скеровані проти наступу реакції, що проявилася в усіх сферах суспільного життя.

Письменник-гуманіст, який мріяв створити літопис добра, в епоху реакції кров'ю свого серця писав літопис

народного горя – „Intermezzo”, як царські сатрапи мордували і вішали борців за свободу – „Persona grata”, „Подарунок на іменини” „Він іде”, „В дорозі”.

Характерні риси новел Коцюбинського цього періоду – їх політична актуальність і художня довершеність, глибоке проникнення в психологію різних суспільних груп і прошарків, поєднання сатири і лірики, що впливало з ненависті письменника до царату і його слуг та глибокої любові до борців за світлі народні ідеали.

INTERMEZZO

Твір написано 1907 року в часи реакції, коли в середовищі інтелігенції особливо посилювалися розклад та занепадництво і з'явилося чимало буржуазно-дворянських письменників-декадентів, які закликали розробляти вічні теми, прикриваючись антинародними гаслами – мистецтво для мистецтва, краса заради краси.

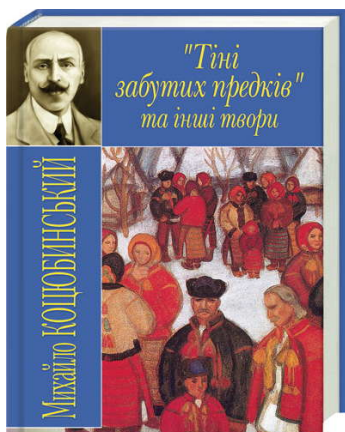
Проповідь так званого чистого мистецтва була нічим іншим, як засобом замаскованої боротьби проти визвольного руху трудящих.

„Intermezzo” – пристрасна й гостра відповідь тим, хто прагнув звести літературу до ролі панської забавки, позбавити її великої суспільно-виховної сили. Заголовок новели походить від назви невеликого музичного твору довільної будови, що виконується оркестром між окремими частинами опери. Коцюбинський переосмислив цей термін і вклав у нього інший зміст. „Інтермеццо” у Коцюбинського – це перерва, перепочинок, це час, коли герой набирається сил для нової праці й боротьби.

Вражає висока художня майстерність Коцюбинського у змалюванні картин природи, які передаються через тонке спостереження й думки ліричного героя. Письменник прекрасно передає динамічні пейзажі, в яких гармонійно поєднуються моторні й зорові образи. У світі природи ліричний герой особливо любить сонце, яке сіє у його душу золотий засів – любов до життя, людини, свободи. Сонце – традиційний образ волі, нового життя. Морок – символ гніту й насильства. Сонце – бажаний гість ліричного героя. Він збирає його з квіток, з сміху дитини, з очей коханої, творить його подобу в своєму серці і нарікає ідеалом, який йому світить. Новела „Intermezzo” дала Коцюбинському нове ім'я – Сонцепоклонник.

В новелі яскраво виражено ідейно-естетичні погляди М. Коцюбинського. Як влучно відзначив Л. Новиченко, „Intermezzo” займає у творчості Коцюбинського, можливо, таке ж місце, яке ми відводимо Пам'ятникові у творчості Пушкіна, Заповітові в поезії Шевченка, бо в ньому знаходимо уже сильний і яскравий ідейно-естетичний маніфест письменника, висловлення його найзаповітніших поглядів на митця і його ставлення до народу, на мистецтво і його суспільну роль”.

ТІНІ ЗАБУТИХ ПРЕДКІВ

Повість Михайла Коцюбинського „Тіні забутих предків” (1911 р.) є одним з найкращих, найбільш вражаючих творів української літератури. Вона занурює нас у чарівний світ гуцульського життя, звичаїв та обрядів, знайомить із міфологією, усіма дивовижними казковими істотами, які за уявленнями верховинців населяли цю частину Карпат. Повість „Тіні забутих предків” змістом і стилем займає у творчості Коцюбинського своєрідне місце. Це – художнє відкриття загальноукраїнському читачеві життя народу Гуцульщини (Буковини), тієї чарівної частини української землі, яка протягом століть була відірвана від Великої України.

Задум повісті у письменника виник у 1910 році, коли він вперше побував на Гуцульщині. У 1911 році, збираючи матеріал для твору, Коцюбинський в листі до Євгена Чикаленка про свої враження писав: „Якби Ви знали, яка тут велична природа, який цікавий народ гуцули, з багатого, своєрідною психікою, з буйною фантазією, дивними звичаями і мовою”.

Письменник був на полонинах, зустрічався з гуцулами в будні і свята, вивчав їхні звичаї і обряди, легенди й повір'я. Його захопила самобутність і неповторність цієї чарівної вітки на дереві життя українського народу.

Крім особистих вражень, працюючи над повістю, Коцюбинський користувався фольклорно-етнографічними збірниками Володимира Гнатюка „Етнографічні збірники”, Івана Франка ”Гуцульські примівки” та іншими. Письменник мав великі знання з ботаніки – розпізнавав сорти різних дерев Карпат, види трав, квітів. Він знав назви багатьох гір, речі домашнього побуту гуцулів, особливості їх діалекту.

Письменник прагнув перенести в повість світогляд, повір'я, легенди і побут гуцулів, колорит і запах Карпат. І це йому вдалося якнайкраще. Талант Коцюбинського в цьому творі виявився настільки яскраво, що в читачів складається враження, ніби сам письменник належав до цього чарівного та яскравого світу.

Головне в сюжеті твору – короткочасне, як весна, щастя і трагедія Івана й Марічки, цих українських Ромео і Джульєтти. Іван і Марічка – герої твору – це справжні діти природи, яку вони сприймають, як живу істоту, чарівну і загадкову. Обоє вони щедро обдаровані люди, їм властиве тонке відчуття стобарвної і стозвукової природи, ширість сердець і доброта, любов до пісні і музики, здатність самим творити веселі і сумні співаночки. З дитячої дружби маленьких пастушків у пору юності Івана й Марічки розквітло їх ніжне і глибоке кохання, яке спалахнуло, як блискавка, і трагічно обірвалося.

Повість „Тіні забутих предків” має багато спільного з написаною в той же час „Лісовою піснею” Лесі Українки. Зокрема, є подібні риси в образах Івана й Лукаша, Марічки й Мавки. Ідея повісті – гімн природі, чистоті людських взаємин і почуттів, засудження бездуховного життя, обмеженого дрібними потребами й інтересами.

За повістю М. Коцюбинського кінорежисер Сергій Параджанов разом з І. Миколайчуком створив чудовий фільм, який приніс всесвітню славу українському кіномистецтву.

КОНІ НЕ ВИННІ

У листі до дружини від 2 березня 1912 року М. Коцюбинський повідомляє: „Почав я писати оповідання про такого поміщика, який під час аграрних рухів сам говорив селянам, що земля їхня, а потому зрадів, коли прийшло військо його боронити”. У цих словах стисло розкрито тему твору, його сюжетну канву.

Поміщик Аркадій Петрович Малина, в маєтку якого протягом двох діб відбуваються описані в новелі події, на словах загравав з селянами, а на ділі виступав заодно з самодержавством. Розвінчування ліберала письменник здійснює сатиричними засобами – показує невідповідність між його добрими словами і підлими вчинками, зображує його паразитичний спосіб життя, зневагу до народу, убогість духовного світу, а головне – боязнь соціальних перетворень, здатність до наймерзенніших вчинків, на союз з найреакційнішими силами.

Сите й розкішне життя, панські звички, манери, примхи – все це зображує письменник-реаліст для якнайповнішого розкриття образу ліберала. У новелі „Кони не винні” Коцюбинський зриває машкару з ліберального панства показує його реакційну суть у часи революції 1905-1907 років. Цей твір – велике досягнення Коцюбинського в жанрі сатирично-психологічної новели.

ДОДАТОК № 3.

Бліц-вікторини

„Життя і творчість М. Коцюбинського”

1. Місто народження Михайла Коцюбинського.
(м. Вінниця)
2. Що змалку полюбляв Михайлик, подорожуючи з сім’єю селами і містами Поділля?
(красу природи)
3. Де навчався майбутній письменник після закінчення двокласної школи?
(у Шаргородській духовній школі)
4. Заняття Михайлика, яким він захоплювався у позашкільний час.
(малював тушію портрети)
5. Улюблене заняття Коцюбинського
(читання)

6. У якому році почав друкуватися Коцюбинський?
(у 1890 році)
7. За що Михайла Михайловича було заарештовано?
(за зв'язок із народовольцями)
8. Скільки мов знав письменник?
(дев'ять: українську, російську, польську, французьку, італійську, румунську, татарську, турецьку і циганську)
9. Основне заняття М. Коцюбинського до 1892 року.
(учителювання)
10. Місто, в якому митець написав твір „Дорогою ціною”.
(Чернігів)
11. Російський письменник – друг М. Коцюбинського
(М. Горький)
12. Кому належить фраза: „Коцюбинський розширив обрій української повісті?”
(І. Франку)
13. Де працював Михайло Михайлович, перебуваючи у Бессарабії та в Криму?
(у філоксерній комісії)
14. З якого твору цитата – „От, зростила дитину, берегла, доглядала, рада була неба їй прихилити та зорями вкрити, а тепер віддай між люди на поневіряння”
(„Fata Morgana”)
15. З якого твору цитата – „Дорого заплатив я за волю, гірку ціну дав... Половина мене лежить на дні Дунаю, а друга чекає й не дочекається, коли злучиться з нею...”
(„Дорогою ціною”)
16. З якого твору цитата – „На грудях тихо бряжчали мідяні гроші, скинуті добрими душами на перевіз. Під вікнами сумно ридали трембіти”
(„Тіні забутих предків”)
17. Провідний жанр малої прози Коцюбинського
(соціально-психологічна новела)
18. Де поховано Михайла Михайловича Коцюбинського
(на Болдиній горі в Чернігові)

За новелою „Тіні забутих предків”

1. Відвідання якого населеного пункту в 1910 році надихнуло М. Коцюбинського написати твір „Тіні забутих предків?”
(Криворівня)
2. Які ворогуючі сім'ї представлені в повісті?
(Палійчуки і Гутенюки)
3. Музичний інструмент, на якому грав Іванко?
(денцівка)

4. Кому з персонажів належить дана характеристика: здорова дівка, з грубим голосом і властою шиєю?
(Палагна)
5. Музичний інструмент, який сповідував людям про смерть?
(трембіта)
6. Про якого героя твору йдеться: „... все плакав по ночах, погано ріс і дивився на неню таким глибоким, старече розумним зором, що мати в тривозі одвертала од нього очі.”
(Іван)
7. Міфічний персонаж, який просить стрічного в танець та роздирає нявки?
(Чугайстир)
8. Жанр пісень, які складала і співала Марічка?
(Коломийки)
9. Чим під час знайомства з Іванком у відповідь на спричинене зло поділилася Марічка?
(цукерок)
10. Хто такий мольфар Юра?
(чарівник)
11. Про який куточок України йдеться у повісті?
(Гуцульщину)
12. Що стало на заваді коханню Марічки та Івана?
(родова ворожнеча)

За новелою „Intermezzo”

1. Чому присвячує автор свій твір?
(колонівським полям)
2. Яка незвичайна група дійових осіб присутня в новелі?
(невидимі)
3. Як називалися вівчарки, яких зустрів герой?
(Трепов, Оверко, Пава)
4. Що символізує образ жайворонка у творі?
(творчу наснагу)
5. Серед дійових осіб „Intermezzo” є ...
(зозуля, жайворонок, три білі вівчарки, ниви, сонце, моя втома, людське горе)
6. Від чого втік герой?
(від залізної руки міста)
7. Яке небесне світило зцілило його душу?
(сонце)
8. Кому заздрить ліричний герой?
(планетам)
9. Яка подія засвідчила, що він уже зцілювався?
(зустріч із людиною)

10. Визначте жанр твору.

(імпресіоністична новела)

11. Чи можна вважати цей твір автобіографічним ?

(так)

12. Що означає слово „intermezzo” у цьому творі?

(перерву)

ДОДАТОК № 4

Літературний конкурс на кращого знавця сюжету повісті „Тіні забутих предків”

Бажаючи прийняти участь у змаганні відповідають на питання:

1. У повісті „Тіні забутих предків” змальовано такий регіон України:

- а) Буковина
- б) Волинь
- в) Гуцульщина
- г) Бойківщина
- д) Галичина

2. Героями повісті „Тіні забутих предків” є (3 імені)

- а) Гриць
- б) Анна
- в) Іван
- г) Марічка
- д) Палагна
- е) Тетяна

3. Мати Іванова боялася його і одвертала від нього очі, бо:

- а) Іван був дуже негарним
- б) Іван нагадував їй нелюбого чоловіка
- в) хлопчик ображав матір
- г) син був дуже хворобливим
- д) думала, що він бісове дитя

4. Марічка при першій зустрічі з Іваном:

- а) почала битися з ним
- б) дражнила його
- в) пригостила цукеркою
- г) погрожувала покликати старшого брата
- д) подарувала йому сопілку

5. „Задуманий все, встромляв очі кудись поза гори, наче видів, чого не бачили другі...” – таким ставав Іван, коли:

- а) бачив Марічку
- б) згадував батька
- в) розмовляв з матір'ю
- г) бував у церкві
- д) грав на флюярі

6. Від Миколи Іван почув історію про:

- а) Олексу Довбуша
- б) Прометея, який подарував людям вогонь
- в) створення світу
- г) кінець світу
- д) золоте руно

7. Щастю Івана і Марічки завадило:

- а) соціальна нерівність
- б) приватна власність
- в) родова ворожнеча
- г) нерозділене кохання
- д) Іванова зрада

8. Ворожнеча між родом Гутенюків і Палійчуків розпочалася:

- а) невідомо чому
- б) через землю
- в) через овечку
- г) через випадкову смерть Іванового брата Олекси
- д) через гроші

9. Марічка любила співати:

- а) колядки
- б) гаївки
- в) співанки
- г) співомовки
- д) веснянки

10. Іван грав на:

- а) скрипці
- б) цимбалах
- в) тулумбасі
- г) флюярі
- д) трембіті

11. Дізнавшись про смерть Марічки, Іван:

- а) почав страшно пити
- б) одружився
- в) хотів накласти на себе руки
- г) пішов у монастир
- д) зник на 6 років

12. Палагна пішла ворожити на теплого Юрія, щоб:

- а) помститися відьмі Хіврі
- б) причарувати мольфара Юру
- в) Іван забув Марічку
- г) завагітніти
- д) примножити своє добро

13. Визнання гуцулами двох творчих начал (чорта і Бога) називається:

- а) песимізм

- б) месіанізмом
- в) дуалізмом
- г) пантеїзмом
- д) діалектизмом

14. Серед героїв повісті зустрічаються такі міфологічні істоти:

- а) щезник
- б) русалка
- в) чугайстер
- г) лісовик
- д) водяник
- е) нявка

15. Повість „Тіні забутих предків” – це гімн:

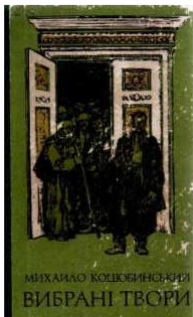
- а) природі
- б) життю
- в) людині
- г) Карпатам
- д) коханню

Хто дав найбільше правильних відповідей переходить у півфінал де повинен озвучити **ідею твору** (*засуджено страшну суперечність між мрією і дійсністю, кричущу недосконалість світу; виголошено палкий заклик боротися за такий устрій життя, де б запанувала гармонія між людиною і суспільством, між мрією і дійсністю; оспівано любов як джерело людської духовності*) та відповісти на питання – Як герої новели по-своєму розуміють щастя?

Жюрі визначає переможця керуючись повнотою відповіді та володінням художньої розповіді.

ДОДАТОК № 5.

Бібліодайджест

Коцюбинський, М. Вибрані твори / М. Коцюбинський. – К. : Дніпро, 1977. – 503 с.

Твори видатного українського письменника Михайла Коцюбинського (1864-1913), які ввійшли до однотомника, пройняті глибокою любов'ю до народу і непримиренною ненавистю до реакційного суспільно-політичного ладу царської Росії та його породжень: лібералізму, міщанства, декадентства. Кращі з них присвячені революційним подіям напередодні та під час революції 1905 року.

Коцюбинський, М. Дорогою ціною. Вибрані твори : для серед. шк. віку / М. Коцюбинський. – К. : Веселка, 1979. – 173 с.

До цієї збірки видатного українського письменника-демократа М. Коцюбинського увійшли найкращі твори для дітей. Його повісті й оповідання, пройняті самовідданою любов'ю до

народу, закликами до боротьби, возвеличенням борців, висміюванням жалюгідних боягузів і міщан

Коцюбинський, М. З глибини : повість : новели / М. Коцюбинський. – К. : Факт, 2005. – 208 с.

До збірки творів українського письменника кінця XIX – початку XX століття увійшла повість „Тіні забутих предків” та найвідоміші новели, такі як „На камені”, „Цвіт яблуні”, „Intermezzo”, „З глибини” та ін.

Коцюбинський, М. М. Подарунок на іменини : оповідання, новели, повісті : для серед. та ст. шк. віку / [упоряд. та післямова М. С. Грицюти ; худож. : І. Н. Філонов, В. А. Євдокименко, Г. В. Якутович, М. А. Стороженко]. – К. : Веселка, 1989. – 335 с.

До книжки класика української дожовтневої літератури, визначного майстра слова М. Коцюбинського(1864-1913) увійшли кращі твори для дітей. Його повісті та оповідання, пройняті щирою любов’ю до народу, співчуттям до злиднів та поневірянням селянської бідноти.

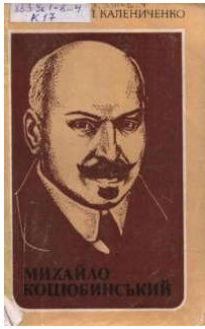
Коцюбинський, М. Тіні забутих предків : повісті, оповідання, етюди, нариси, казки / М. Коцюбинський. – Х. : Фоліо, 2006. – 350 с.

В книзі зібрані найкращі твори класика української літератури М. М. Коцюбинського, одного з найцікавіших майстрів українського слова. Блискучий новеліст, він є одним з новаторів, що створює невеличкі за обсягом, але психологічно напружені твори. Повість „Тіні забутих предків”, здавалося б нехитра любовна історія двох дітей Карпатських гір, стає духовним заповітом Коцюбинського – людські душі єднаються не тільки в любові, але й у смерті.

Коцюбинський, М. Я так поріднився з тобою... : листи до дружини / М. Коцюбинський; авт. проекту вид. І. Коцюбинський ; уклад. : О. Єрмоленко, Н. Коцюбинська, Г. Степанець. – К. : Ярославів Вал, 2007. – 392 с.

У виданні подаються листи Михайла Коцюбинського до дружини Віри Устимівни Коцюбинської. Більшість листів друкувалася в різних виданнях. Пропоноване видання листів – повне, без скорочень, а тому являє безперечний інтерес для всіх, кого цікавить життєвий та творчий шлях Михайла Коцюбинського.

Калениченко, Н. Л. Михайло Коцюбинський : нарис життя і творчості / Н. Л. Калениченко. – К. : Дніпро, 1984. – 190 с.

Ім'я великого українського письменника й громадського діяча М. Коцюбинського (1864-1913) знає в усьому світі. Твори його, різноманітні за жанрами й тематикою пройняті високим гуманізмом. Вони становлять новий етап у розвитку критичного реалізму в українській літературі. Автор простежує життя і творчий шлях митця

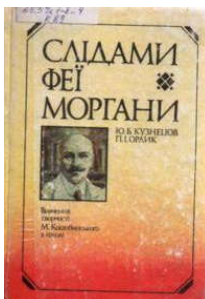
Калениченко, Н. Л. Великий сонцепоклонник: життя і творчість Михайла Коцюбинського / Н. Л. Калениченко. – К. : Дніпро, 1967. – 250 с.

Книга пропонує читачу різнобічне висвітлення життя та творчості видатного українського письменника М. М. Коцюбинського, твори якого вражають не тільки актуальністю і глибиною поставлених проблем, які хвилювали тогочасну громадську думку, а й великою силою емоціонального впливу

Костенко, М. О. Художня майстерність Михайла Коцюбинського / М. О. Костенко. – К. : Радянська школа, 1969. – 272 с.

Книга містить ідейно-художній аналіз творчості видатного українського письменника М. М. Коцюбинського. Автор вводить читача у творчу лабораторію митця, показує його невтомні пошуки найдосконаліших засобів, найточніших слів, які б правдиво і художньо переконливо відобразили життя і розкрили ідейний зміст твору. У книзі важливе місце відводиться питанню про роль передового світогляду у творчій праці письменника.

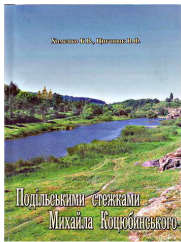
Кузнецов, Ю. Б. Слідами феї Моргани: вивчення творчості М. М. Коцюбинського в школі : посіб. для вчителя / Ю. Б. Кузнецов, П. І. Орлик. – К. : Радянська школа, 1990. – 205 с.

У посібнику, написаному в нетрадиційній манері, цікаво розповідається про життя і творчість М. М. Коцюбинського. Автори на основі проблемного підходу аналізують твори письменника, розкривають їх творчу історію, ідейно-естетичні якості та особливості читацького сприймання. Значна увага приділяється своєрідності стилю поетичних новел письменника.

Листи до Михайла Коцюбинського / упоряд. та комент. В. Мазного ; вступ. ст. В. Шевчука. – К. : Українські пропілеї, 2002. – 368 с.

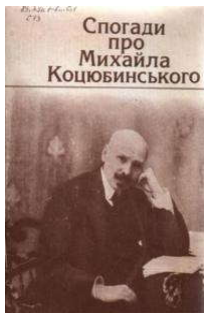
У виданні подаються листи до Михайла Коцюбинського різних осіб – його сучасників. Листи, що довгий час лежали у фондосховищах, містять великий і цікавий матеріал для дослідження літературного процесу в Україні. Подаються за автографами, листи М. Горького – за фотокопіями. Більшість листів публікується вперше.

Хоменко, Б. В. Подільськими стежками Михайла Коцюбинського / Б. В. Хоменко, В. Ф. Циганюк ; гол. ред. І. М. Журавлівський. – Вінниця, 2004. – 143 с.

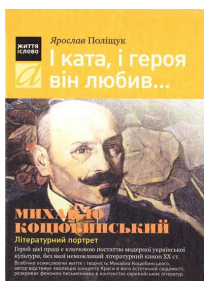
Дане видання – це дань пам'яті класику української літератури Мтихайлу Коцюбинському 140-річчя від дня народження якого відзначає великий загаль працівників науки, освіти, культури та літературно-мистецька еліта Вінничини – краю, де зростав і творив письменник-земляк.

Книга містить цікаві біографічні дані з життя і творчості письменника на допомогу працівникам бібліотечної і освітньої сфер з метою популяризації творчості письменника в книгозбірнях та школах області. У ній подано також багаті бібліографічні матеріали.

Спогади про Михайла Коцюбинського : збірник / упоряд, післям. та прим. М. М. Потупейка ; ред. А. В. Жукова. – 2-е вид., допов. – К. : Дніпро, 1989. – 279 с.

До другого, доповненого видання збірника спогадів про Михайла Коцюбинського, видатного письменника, революційного демократа, громадського діяча, ввійшли матеріали, які охоплюють все його життя, починаючи від шкільних років. Книжка містить і матеріали, досі невідомі читачам.

Поліщук, Я. І ката, і героя він любив...: Михайло Коцюбинський : літературний портрет / Я. Поліщук. – К. : Академія, 2010. – 302 с.

Герой цієї праці є ключовою постаттю модерної української культури, без якої неможливий літературний канон ХХ ст. Всебічно осмислюючи життя і творчість Михайла Коцюбинського, автор відстежує еволюцію концепту Краси в його естетичній свідомості, розвиває феномен М. Коцюбинського в контекстах європейських літератур, мистецьких течій тогочасної доби. Критично аналізує різні сприйняття його творчого доробку. Усе це по-новому відкриває гармонійність і силу великого таланту М. Коцюбинського.

Інформаційні джерела

1. Адаменко С. Забуваю те, що позаду, і прямую до того, що попереду: новела „Intermezzo” / С. Адаменко // Укр. мова та л-ра. – 2003. – № 1. – С. 13-16.
2. Бондаренко Н. Про літературний пейзаж : [зображення природи в казці „Хо” М. Коцюбинського] / Н. Бондаренко // Укр. л-ра в загальноосвіт. Шк. – 2003. – № 4. – С. 54-56.
3. Вікторенко, Н. Психологічний аналіз внутрішнього світу людини в новелі Михайла Коцюбинського „Цвіт яблуні” : 10-й кл. / Н. Вікторенко // Укр. мова та л-ра. – 2011. – № 13-16. – С. 30-31.
4. Власик, Н. Імпресіоністична акварель „На камені” : 10-й кл. : [за твором М. Коцюбинського] / Н. Власик // Укр. мова та л-ра. – 2009. – № 47. – С. 14-15.
5. Горідько, Ю. Структурно-стильовий аналіз під час вивчення літератури модернізму в школі / Ю. Горідько // Укр. л-ра в загальноосвіт. шк. – 2002. – № 2. – С. 17-21.
6. Горобець, В. За прекрасну мову й велику літературу : [новаторство М. Коцюбинського у розвитку укр. літ. мови початку ХХ ст.] / В. Горобець // Укр. мова й л-ра в шк. – 1989. – № 11. – С. 59-62.
7. Градовський, А. Під знаком Ероса і Танатоса : урок компаративістичного дослідження з елементами бесіди за творами К. Гамсуна „Пан” і М. Коцюбинського „Тіні забутих предків” : 11 кл. / А. Градовський // Зарубіж. л-ра в навч. закладах. – 1998. – № 1. – С. 31-34.
8. Гребньова, В. Світ звуків і барв у новелі М. Коцюбинського „Intermezzo” : [критичний аналіз новели] / В. Гребньова // Укр. мова й л-ра в серед. шк., гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2002. – № 2. – С. 46-52.
9. Гулакова, С. А. Картини життя гуцулів у повісті М. Коцюбинського „Тіні забутих предків” / С. А. Гулакова // Все для вчителя. – 2007. – № 4. – С. 57-59.
10. Гурдуз, А. Повість М. Коцюбинського „Тіні забутих предків” і роман К. Гамсуна „Пан” у порівняльно-типологічному висвітленні / А. Гурдуз // Слово і час. – 2003. – № 11. – С. 40-44.
11. Демчук, Г. „Тіні забутих предків”: трансформація фольклорного матеріалу : урок-культурол. дослідження в 10-му кл. / Г. Демчук // Укр. мова та л-ра. – 2004. – № 17. – С. 10-13.
12. Дем'яненко, Л. Синтез мистецтв як засіб вираження імпресіоністичного переживання у новелі Михайла Коцюбинського „Intermezzo” / Л. Дем'яненко // Укр. мова й л-ра в серед. шк., гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2010. – № 1. – С. 118-124.
13. Дяченко, С. „Тіні забутих предків” М. Коцюбинського – дума про добро і зло, любов і ненависть : урок-диспут / С. Дяченко // Укр. л-ра в загальноосвіт. шк. – 2003. – № 4. – С. 16-20.
14. Жила, С. „Тіні забутих предків” : собор муз : [ілюстрування та екранізація повісті] / С. Жила // Дивослово. – 2000. – № 12. – С. 37-42.

15. Жила, С. „Тіні забутих предків” – свято української душі: зіставлення літературного твору та його екранізації : матеріали до проведення інтегров. семінарів-діалогів у 10 кл. / С. Жила // Укр. мова й л-ра в серед. шк., гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2010. – № 5. – С. 29-40.

16. Жила, С. Формувати систему художнього мислення: „Тіні забутих предків” М. Коцюбинського і С. Параджанова : зіставлення літературного твору та його екранізації / С. Жила // Укр. мова й л-ра в серед. шк., гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2003. – № 6. – С. 168-175.

17. Заболотний, О. Вивчення творчості М. Коцюбинського в 10 кл. : [про життя та творчість письменника; характеристика повісті „Тіні забутих предків”] / О. Заболотний // Укр. л-ра в загальноосвіт. шк. – 2001. – № 5. – С. 47-51.

18. Заболотний, О. Втеча від суспільства чи перепочинок душі на лоні природи? : [характеристика ліричного героя новели „Intermezzo”]/ О. Заболотний // Укр. мова й л-ра в серед. шк., гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2002. – № 2. – С. 85-90.

19. Золотаренко, К. Подружитися з Васильком : [образ Василька з оповідання „Ялинка”] / К. Золотаренко // Укр. мова й л-ра в серед. шк., гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2002. – № 2. – С. 81-84.

20. Ковалик, Н. Європейський українець – Михайло Коцюбинський : уроки укр. л-ри : 10 кл. / Н. Ковалик // Укр. мова й л-ра в сучас. шк. – 2012. – № 5. – С. 46-51.

21. Короїд, Т. „Тіні забутих предків” М. Коцюбинського – дума про добро і зло, любов і ненависть : 10-й кл. / Т. Короїд // Укр. мова та л-ра. – 2012. – № 9. – С. 31-34.

22. Коцюбинська, Н. Сто літ пам’яті : [Коцюбинський – вишуканий естет і жрець краси, до глибини душі відданий українській літературі] / Н. Коцюбинська // Літ. Україна. – 2013. – 16 трав. (№ 20). – С. 1, 2.

23. Кравченко, І. „Я не можу розминутися з людиною” : за новелою „Intermezzo” : 10-й кл. : [за твором М. Коцюбинського] / І. Кравченко // Укр. мова та л-ра. – 2009. – № 47. – С. 6-9.

24. Кузнецов, Ю. Напоєний соком багатющої землі своєї... : [творчість М. Коцюбинського в контексті європейського імпресіонізму] / Ю. Кузнецов // Укр. мова й л-ра в серед. шк., гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2001. – № 5. – С. 25-40.

25. Кузнецов, Ю. Художня деталь у творах М. М. Коцюбинського : [на прикладі новели „На камені”] / Ю. Кузнецов // Укр. мова й л-ра в серед. шк., гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2002. – № 2. – С. 58-62.

26. Лесик, В. Система образів твору : (новела М. Коцюбинського „Intermezzo”) / В. Лесик // Дивослово. – 2000. – № 8. – С. 7-9.

27. Логвин, Г. Коцюбинський і імпресіонізм : [філософ. основа імпресіонізму в творчості М. Коцюбинського] / Г. Логвин // Дивослово. – 1996. – № 10. – С. 17-19.

28. Логвин, Г. Михайло Коцюбинський в школі : [характеристика творів „Ялинка”, „Intermezzo”, „Хо”, „Невідомий”. Образи повісті „Тіні забутих предків”] / Г. Логвин // Укр. мова і л-ра в шк. – 2002. – № 2. – С. 20-23.
29. Логвин, Г. Ще раз про імпресіонізм у Коцюбинського : („На камені”, „Fata morgana”) : [імпресіоністичні засоби художнього відтворення дійсності] / Г. Логвин // Дивослово. – 1999. – № 4. – С. 3-5.
30. Мовчун, А. І генії були дітьми...: Михайло Коцюбинський : [про дитячі роки та початок творчості письменника] / А. Мочун // Почат. освіта. – 2003. – № 8. – С. 4.
31. Лілік, О. Самотній на землі, як сонце на небі... : урок-дослідження імпресіоністичних і екзистенціальних рис у новелі Михайла Коцюбинського „Intermezzo” / О. Лілік // Укр. мова і л-ра в шк. – 2009. – № 2. – С. 22-25.
32. Логвиненко, Н. Фольклорно-етнографічні джерела повісті „Тіні забутих предків” / Н. Логвиненко // Дивослово. – 1997. – № 1. – С. 57-60.
33. Лютіна, С. Іванове світове дерево: міфопоетика повісті М. Коцюбинського „Тіні забутих предків” / С. Лютіна // Укр. мова й л-ра в серед. шк., гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2002. – № 2. – С. 40-45.
34. Мацевко, Л. Психологія ката: моральний імператив : Оповідання Володимира Винниченка „Промінь сонця” та Михайла Коцюбинського „Persona grata” / Л. Мацевко // Укр. мова та л-ра. – 2003. – № 1. – С. 24-26.
35. Могилянський, М. Чернігівський період М. М. Коцюбинського / М. Могилянський // Слово і час. – 1990. – № 12. – С. 49-62.
36. Молочко, Світлана. Симфонія людської душі й природи : урок пошуку гармонії за новелою Михайла Коцюбинського „Intermezzo” / С. Молочко // Укр. мова й л-ра в серед. шк., гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2007. – № 7. – С. 66-71.
37. Молочко, С. Симфонія людської душі й природи в новелі М. Коцюбинського „Intermezzo”. Ідея служіння митця народові / С. Молочко // Укр. л-ра в загальноосвіт. шк. – 2002. – № 3. – С. 18-22.
38. Небеленчук, І. О. Емоційний діалог як засіб розкриття внутрішнього світу героя у новелі М. Коцюбинського „Intermezzo” / І. О. Небеленчук // Укр. л-ра в загальноосвіт. шк. – 2012. – № 1. – С. 6-10.
39. Неживий, О. Живий вогонь пам'яті : інтегров. урок : [зіставлення повісті М. Коцюбинського „Тіні забутих предків” та однойменного художнього фільму режисера С. Параджанова] / О. Неживий // Укр. мова й л-ра в серед. шк., гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2002. – № 2. – С. 97-101.
40. Платова, Н. Михайло Коцюбинський (1864-1913) : [життя та творчість письменника] / Н. Платонова // Розкажіть онуку. – 2001. – № 7-8. – С. 24-25. : вклад.
41. Поліщук, Я. Наслухаючи музику сфер: поетикальні паралелі творчості Михайла Коцюбинського та Кнута Гамсуна / Я. Поліщук // Слово і час. – 2010. – № 12. – С. 53-67.
42. Поліщук, Я. Індивідуальна естетика Михайла Коцюбинського / Я. Поліщук // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства : зб. наук.

праць / ред. кол. : І. В. Сабадош, В. В. Барчан, Н. П. Бедзір. – Ужгород : Говерла, 2010. – Вип. 14. – С. 153-156

43. Піддубна Р. „Тіні забутих предків” Коцюбинського: міфопоетика та ліроепос / Р. Піддубна // Слово і час. – 1992. – № 11. – С. 68-72.

44. Романов, С. Шлях у вічність : Леся Українка і Михайло Коцюбинський / С. Романов // Літ. Україна. – 2013. – 25 лип. (№ 28). – С. 1, 4-5.

45. Семчук, Д. Я не можу розминутися з людиною... : [естетичні принципи імпресіонізму в новелі „Intermezzo” М. Коцюбинського] / Д. Семчук // Укр. л-ра в загальноосвіт. школі. – 2001. – № 4. – С. 31-34.

46. Тимченко, Ю. О. Перифрази в художньому мовосвіті Михайла Коцюбинського / Ю. О. Тимченко // Вивчаємо українську мову та л-ру. – 2012. – № 1. – С. 22-25.

47. Ткаченко, І. Мої дні течуть тепер серед степу... : степ як психологема в новелі Михайла Коцюбинського „Intermezzo” / І. Ткаченко // Дивослово. – 2010. – № 7. – С. 42-46

48. Федоренко, Є. Михайло Коцюбинський і Максим Горький : [про дружбу двох великих письменників] / Є. Федоренко // Дивослово. – 1999. – № 1. – С. 7-9.

49. Цьома, Л. Система уроків з вивчення творчості Михайла Коцюбинського / Л. Цьома // Укр. л-ра в загальноосвіт. школі. – 2012. – № 2. – С. 17-27.

50. Шевченко, З. Вивчення творчості М. Коцюбинського в контексті світової художньої культури (матеріали до спецкурсу) / З. Шевченко // Укр. мова і л-ра в школі. – 2011. – № 8. – С. 42-47.

51. Шевчук, В. Поезія не живе на смітнику: Михайло Коцюбинський та його проза : [загальна характеристика творчості письменника] / В. Шевчук // Укр. мова й л-ра в середніх шк., гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2002. – № 2. – С. 6-24.

52. Шупта-В'язовська, О. Художній часопростір як спосіб вираження несвідомого в прозі Михайла Коцюбинського / О. Шупта-В'язовська // Укр. мова й л-ра в серед. шк., гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2009. – № 12. – С. 102-105.

53. Яценко, Т. Ціна виміру життя. Спроба компетентнісного підходу до вивчення твору М. М. Коцюбинського „Дорогою ціною” / Т. Яценко // Укр. мова і л-ра в шк. – 2008. – № 3. – С. 21-26.

Електронні ресурси

2. Біографія: Михайло Коцюбинський (1864-1915) [Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу: <http://www.parta.com.ua/ukr/stories/writers/23> – Назва з титул. екрану. – Перевірено : 06.05.2014.

3. Михайло Коцюбинський [Електронний ресурс] / бібліотека ВДПУ. – Текст. і графіч. дані. – Режим доступу: <http://library.vspu.edu.ua/inform/kocubin.htm> – Назва з титул. екрану. – Перевірено : 07.05.2014.

4. Михайло Коцюбинський „Тіні забутих предків” [Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу: <http://lib.ru/SU/UKRAINA/KOCUBINSKI/tinizabu.txt> – Назва з титул. екрану. – Перевірено : 06.05.214.
5. Михайло Коцюбинський. – „Intermezzo” [Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу: <http://www.ukrclassic.com.ua/katalog/k/kotsyubinskij-mikhajlo> – Назва з титул. екрану. – Перевірено : 07.05.2014.
6. Online книги Коцюбинського [Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу: <http://fb2.booksgid.com/content/29/mihaylo-kocyubinskiy-dorogoyu-snoyu-zbrka-opovdan/1.html> – Назва з титул. екрану. – Перевірено : 05.05.2014.
7. Перекази творів письменника Коцюбинського [Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу: <http://www.parta.com.ua/ukr/stories/writers/23/> – Назва з титул. екрану. – Перевірено : 07.05.2014.
9. Презентація „Михайло Коцюбинський” : [Електронний ресурс] / Презентації PowerPoint : великий архів робіт. – Електрон., текст. та графіч. дані. – Режим доступу: <http://teachua.com/ukr-lit/486-prezentacija-qmyhalo-kocjubynskyq> – Назва з титул. екрану. – Перевірено : 05.05.2014.
10. Сонцепоклонник. Нарис про Михайла Коцюбинського [Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу: <http://www.abc-people.com/data/kocyubinskiy-m/sun-txt.htm> – Назва з титул. екрану. – Перевірено : 05.05.2014.
11. Коцюбинський Михайло Михайлович [Електронний ресурс] : [аудіо-бібліотека творів]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://litplayer.com.ua/authors/kotsyubynskyi> – Назва з титул. екрану. – Перевірено : 05.05.2014.
12. Михайло Михайлович Коцюбинський (1864-1913) [Електронний ресурс] : [твори]. – Текст. дані. – Режим доступу: <http://ukrclassic.com.ua/katalog/k/> – Назва з титул. екрану. – Перевірено : 07.05.2014.
13. Цікаві факти про Михайла Коцюбинського [Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу: <http://dovidka.biz.ua/tsikavi-fakti-pro-mihayla-kotsyubinskogo/> – Назва з титул. екрану. – Перевірено : 07.05.2014.

Зміст

1. Спадщина Михайла Коцюбинського – наш національний скарб.....	3
2. Перелік заходів з відзначення 150-ти річчя від дня народження М. М. Коцюбинського (рекомендація).....	5
3. ДОДАТОК 1 „Літературі я відданий цілою душею” : Літературознавчо-біографічний екскурс.....	6
4. ДОДАТОК № 2. Розширена анотація основних творів Михайла Коцюбинського.....	9
5. ДОДАТОК № 3. Бліц-вікторини : Життя і творчість М. Коцюбинського. За змістом новели М. Коцюбинського „Intermezzo”.....	13
6. ДОДАТОК № 4 Літературний конкурс на кращого знавця сюжету повісті „Тіні забутих предків.....	16
7. ДОДАТОК № 5. Бібліодайджест. М. М. Коцюбинський.....	18
8. Інформаційні джерела.....	22
9. Електронні ресурси.....	25

Методико-бібліографічний матеріал

Автори-укладачі

Л. С. Горай,

І. М. Палаташ

Відповідальна за випуск

В.Д. Чіка

Симфонія слів та кольорів М. Коцюбинського : до 150-ти річчя від дня народження : методико-бібліографічний матеріал / уклад. Л. С. Горай, І. М. Палаташ. – Ужгород, 2014. – 29 с.

На сторінках методико-бібліографічного видання зібрано матеріал на допомогу організації заходів з відзначення 150-ти річчя від дня народження М. М. Коцюбинського. Інформація стане в нагоді бібліотекарям, вчителям та широкому загалу громадськості, всім хто шанує творчість видатного майстра української класики.

Віддруковано на обладнанні

Закарпатської обласної бібліотеки для дітей та юнацтва

88000, м. Ужгород, вул. Волошина, 20